РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на земеделието
Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури

УТВЪРЖДАВАМ:
ДОЦ. Д-Р ВАНЯ СТАМАТОВА
Изпълнителен директор

МЕТОДИКА ЗА ЗАРИБЯВАНЕ

Цели

С тази методика се цели постигането на по-голяма ефективност при извършване на зарибявания, което включва висока оцеляемост на въведените индивиди, осигуряване на условия за безопасност за местните рибни популации и екосистеми, постигане на дългосрочна устойчивост на популациите от местни видове в обектите използвани за любителски риболов.

Методиката определя **подхода** при избор на водоемите, подходящи за зарибяване, **видовете** и **възрастовите** (размерните) групи риби с които да се зарибява, **периода** за извършване на зарибяване, както и конкретния **начин** на въвеждане на зарибителния материал.

Обхват

Тази методика се прилага при ежегодните зарибявания, извършвани в изпълнение на чл. 22а, ал. 5 от Закона за рибарството и аквакултурите (ЗРА), в обектите, определени по реда на чл. 22а, ал. 6 от ЗРА.

Тази методика е препоръчителна и за всички останали зарибявания, извършвани в рибностопанските обекти по чл. 3, ал. 1, т. 1 и 2 от ЗРА (естествените и изкуствените водни обекти).

Национално законодателство

Закон за рибарството и аквакултурите (Обн., ДВ, бр. 41 от 24.04.2001 г.);

Наредба № 37 от 10 ноември 2008 г. за ползването на язовирите - държавна собственост, в рибностопанско отношение и правилата за извършване на стопански, любителски риболов и аквакултури в обектите - държавна собственост по чл. 3, ал. 1 от Закона за рибарството и аквакултурите (Обн., ДВ, бр. 100 от 21.11.2008 г.) (Наредба № 37 от 2008 г.).

Принципи за зарибяване

1. Изисквания към зарибителния материал:

   1.1. зарибяване се извършва с видове от местната ихтиофауна, обект на любителски риболов;

   1.2. зарибяването трябва да става само с видове подходящи за съответния воден обект, или зона от него;

   1.3. зарибяването трябва да става само с индивиди притежаващи ветеринарно-медицинско свидетелство/ветеринарен сертификат, показващ че рибата е клинично здрава без признаци на заболявания;

   1.4. зарибителният материал да е от местни видове, при възможност да е получен от родителски индивиди с местен произход от рибовъдни стопанства, намиращи се на територията на същия или съседен речен басейн (съответният район за басейново управление);

   1.5. зарибителният материал трябва да бъде съобразен по вид и размер с наличните видове във водния обект към момента на зарибяването, техните количества, капацитета за поддържане на биомаса на съответното водно тяло или частта от него, където се предвижда зарибяване;

   1.6. видовете, обект на зарибяване, трябва да не възпрепятстват естественото възпроизводство и съществуване на местните видове във водния обект или зона от него.

2. Изисквания към водния обект предвиден за зарибяване:

   2.1. да отговаря на екологичните изисквания на вида риба (напр. подходящ ли е видът за специфичните характеристики на речния/язовирен тип, наличие на миграционни бариери и възможността на вида да ги преодолее, други хидроморфологични промени във водния обект, определеното екологично и химично състояние на водоема);

2.2. да е с възможен достъп за риболовците и в него да бъде разрешен любителският риболов;

2.3. да бъде определен, като обект за зарибяване по реда на чл. 22а, ал. 6 от ЗРА;

2.4. при избор на обект за зарибяване, с приоритет да бъдат язовирите публична държавна собственост, язовирите държавна собственост, категоризирани за любителски риболов в Наредба № 37 от 2008 г., както и определените съгласно чл. 32, ал. 4 от ЗРА водни обекти, в които любителският риболов е разрешен в периода на размножаване на рибите и другите водни организми;

2.5. във всички водни обекти, определени за зарибяване, дейностите следва да са съобразени с всички действащи конкретните мерки за управление на съответния воден обект (напр. План за управление на речния басейн, дали попада в защитена територия по смисъла на Закона за защитените територии, дали във водоема има видове риби и други водни организми, които са обект на опазване и др.).

3. Изисквания към периода на зарибяване:

Периодът на зарибяване следва да е съобразен с избрания размер на зарибителния материал и метеорологичната обстановка, така че да се осигури максимално висока оцеляемост на екземплярите. Например зарибяването с укрепнали личинки да се осъществява в периода на естественото размножаване на съответния вид при благоприятни метеорологични условия и оптимален за оцеляването на зарибителния материал температурен режим на избраното водно тяло.

4. Специфични изисквания:

4.1. при зарибяване на пъстървовата и пъстървово-мряновата зона на реките, да се разселва само речна (балканска) пъстърва, при условие че се извършват малки акции за зарибяване с до 4000 бр. личинки, препоръчителните норми са 1000-1200 нулевогодишни рибки или 150 – 200 бр. еднолетни риби на 1 км. речно течение, като не се допуска повече от едно зарибяване в рамките на една година на една река;

4.2. в изкуствените водни тела (язовири) зарибяването да осигурява оползотворяване на съществуващите хранителни ресурси (бентос, планктон, нектон) без да създава предпоставки за разселване на инвазивни видове и/или възникване на конкурентни хранителни отношения;

4.3. в стоящи водоеми (язовири, баластриери), предимно да се зарибява с традиционни видове, обект на любителски риболов: шаранови (шаран, лин), растителноядни (бял толстолоб, пъстър толстолоб, бял амур) и хищни видове (сом, бяла риба), като препоръчителните норми за зарибяване на водни обекти, намиращи се под 800 метра надморска височина са: 15-50 бр/дка еднолетен шаран със средно единично тегло 30-50 грама или с 3-5 бр/дка шаран със средно единично тегло над 500 грама (до 20% от количествата може да се заменят с бял амур, бял и пъстър толстолоб);

4.4. зарибяване с черен амур се допуска във водоеми с наличие на зеброви миди (*Dreissena sp.*), след положително експертно становище (от научен институт) за необходимостта от зарибяване с вида за дадения водоем.

5. При прилагането на принципите за зарибяване може да се ползва всяка налична информация, включително съдържащата се в публикуваните от Басейновите дирекции Планове за управление на съответния речен басейн и резултати от провеждания мониторинг и оценка на състоянието на повърхностните води.

Ограничения

При извършване на зарибяване да не се допуска:

1. въвеждане в природата на неместни (чужди) и инвазивни видове;
2. разпространение на вирусни заболявания, паразити и патогени;
3. зарибяване с хибридни форми на видовете.

Технология на зарибяването

При извършване на зарибяване трябва:

1. да се осигури безопасен транспорт – в чували, с кислород, или в контейнер с непрекъснато подаване на кислород и поддържане на подходяща температура, или със специализирани транспортни средства за жива риба (включени в националния регистър на транспортните средства за превоз на храни);
2. при освобождаване на зарибителния материал, да не се допускат температурни различия над 2 градуса по Целзий между водата, в която е транспортирана рибата и водата на водоема-приемник, с цел избягване на температурен шок и смъртност;

3. пускането на зарибителния материал да се осъществява на места подходящи за вида – при пускането на мирни риби да не се допуска зарибяването в местности (скалисти брегове) обитавани предимно от хищни риби, а да се подбират места с налична растителност (естествени укрития), при зарибяване с хищни видове риби да се подбират местообитания подходящи за вида;
4. след първоначалното пускане във водата на част от зарибителния материал, известно време да се наблюдава поведението на рибките и дали има продължително отклонение от нормалното поведение (плуване настрани, лягане на дъното и други), след което да се пристъпи към освобождаването на цялото количество зарибителен материал.

Правила за съставяне на протокол за зарибяване

При извършване на зарибяване (разселване на риба и/или други водни организми) в рибностопанските обекти по чл. 3, ал. 1, т. 1 и 2 от ЗРА, се съставя протокол за зарибяване по образец, съгласно приложение № 3 от Наредба № 37 от 2008 г., като се спазват следните изисквания:

1. Протоколът се съставя от комисия, чийто състав се определя от ръководителя на териториалното звено на ИАРА, на чиято територия се намира обектът. В комисията задължително се включват: инспектор от териториалното звено на ИАРА, ветеринарен лекар - служител на Българската агенция по безопасност на храните, представител на собственика на обекта и/или представител на ползвателя на обекта, в случай че има такива. При разселване на риба и/или други водни организми в рибностопанските обекти по чл. 3, ал. 1, т. 1 от ЗРА, в комисията се включват и представители на регионалните инспекции по околна среда и води и териториалните поделения на Изпълнителната агенция по горите.
2. Лицата, които ще извършват зарибяване, уведомяват ръководителя на съответното териториално звено на ИАРА не по-късно от три дни преди датата, определена за зарибяването.
3. Разселването на риба и/или други водни организми се извършва в присъствието на комисията по т. 1, а заверяването на протокола се извършва от ръководителя на съответното териториално звено на ИАРА.

4. Разселените количества се описват по вид, възраст, средно единично тегло, количество и общо тегло.
5. Към протокола за зарибяване задължително се прилага ветеринарномедицинско свидетелство/ветеринарен сертификат, удостоверяващо здравословното състояние на зарибителния материал и декларация за произход на зарибителния материал (чл. 27, т. 3 от ЗРА). Когато зарибяването е с есетрови риби, се изисква и генетичен сертификат.
6. Протоколът се съставя в 3 (три) екземпляра: един за ползвателя на обекта, един за собственика на обекта и един за ИАРА. На останалите членове на комисията се предоставя копие от протокола.